

«Tross nye regler og lover – det aller viktigste er at kommunene står imot presset fra kapitalsterke og aggressive utbyggere.»

Hvem rår i strandsonen?

HARALD TRONVIK
Generalsekretær i FRIFO

Soria Moria-erklæringen ga den rød-grønne regjeringen tydelige signaler om at de vil bevare strandsonen som rekreasjonsområde for allmennheten. Statlige retningslinjer, oppkjøp av attraktive strandeieendommer, et revidert rundskriv til Friluftsløven og ny plandel i plan- og bygningsloven, er alle viktige tiltak som bevisst skal styrke og sikre allemannsretten.

I dette bildet må vi heller ikke glemme at vi faktisk har hatt et byggeforbud i strandsonen i 40 år! I tillegg har vi fått flere høyesterettsdommer som styrker ferdselsretten i strandområdene. I den såkalte «Hvalerdommen» understrekes det at «strandsonen står i en særstilling når det gjelder allmennhetens behov for rekreasjon og friluftsliv, og at grunneiere må tåle betydelig ferdsel nært inntil sine eiendommer».

Men tallenes tale er klare. Nedbyggingstrenden fortsetter. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 79,9 prosent av strandlinjen i Oslo er bebygd. Det tilsvarende tallet på landsbasis er 24 prosent. Totalt står 450.000 bygninger innenfor 100-metersbeltet. Det gis mellom 800-1000 dispensasjoner hvert år. Campinghytter omgjort til plankehytter, utepeiser, flaggstenger, nye brygger og anlagte gressplener er med på å privatisere strandsonen ytterligere.

En av de største utfordringene friluftslivet står overfor, er å sikre allmennhetens muligheter til å utøve friluftsliv langs den attraktive kystlinjen. Som paraplyorganisasjon for de 13 største friluftslivsorganisasjonene her i landet, er Friluftslivets fellesorganisasjon, FRIFO, opptatt å snu den negative nedbyggingstrenden i strandsonen. FRIFO er stygt redd for at flere kommuner, til tross for en restriktiv strandsonopolitikk, ikke greier å stå imot kapitalsterke grunneiere eller investorer. Et godt eksempel på dette er Yxney-avtalen som Sandefjord kommune og Miljøverndepartementet inngikk i fjor med Kjell Chr. Ulrichsen på Østerøya i Sandefjord. Ifølge avtalen solgte den kapitalsterke grunneieren deler av strandeieendommen til allmennheten (kommunen og MD) mot at han får lov til å utvikle eiendommen med hytter og bryggeanlegg.

Den nye hovedhytta, som skal ligge 20 meter fra vannet, vil ifølge arkitekttegninger være på 200 kvadratmeter. Avtalen omfatter også adgang til å skjerme eiendommen mot allmennheten med gjerder, porter og bomber. Her er vi farlig nær det vi kan kalle en «offentlig form for korrupsjon», ved at man er villig til å ta imot betaling, for så å gi dispensasjon fra plan- og bygningslovens og Friluftsløvens bestemmelser.

FRIFO, med sine 500.000 medlemskap, går sterkt imot alle tiltak som stenger allmennheten ute fra strandsonen. At Miljøverndepartementet er med på å inngå slike avtaler, vil utvilsomt kunne skape presens og gi signaler til liberale kystkommuner om at man faktisk kan forhandle

seg vekk fra byggeforbudet i 100-metersbeltet og fra allemannsretten. Da hjelper det lite med et nytt restriktivt regelverk som blant annet skal begrense dispensasjonsmulighetene.

En gjennomgående tråd i forslaget til ny plandel i plan- og bygningsloven, som skal vedtas i Stortinget med det første, er hensynet til allmennhetens interesser. For friluftslivet betyr det mye at reglene for byggeforbudet i strandsonen strammes inn, at kommunenes muligheter til å gi dispensasjoner begrenses og at bygging må avklares gjennom kommunale planer. Et viktig grep i den nye plandelen er at regionale planer, som i dag er retningsgivende, kan gjøres juridisk bindende til de er innarbeidet i kommuneplanen. Kystlinjen kjenner ingen kommunegrenser. Stikkord er en helhetlig strandsonopolitikk med interkommunalt samarbeid.

Den nye planloven legger også opp til en mer differensiert strandsonopolitikk. Det innebærer at det skal tas hensyn til ulikhetene langs kysten. «Vi har arealer nok langs kysten», er ett av flere argumenter for bygging i strandsonen. Det samme argumentet brukte man i Oslofjorden og på Sørlandet for mange år siden. Friluftslivsorganisasjonene frykter at en differensiering vil øke en tendens, der nedbygging av gode arealer for det allmenne kystfriluftslivet, vil forplante seg nordover.

Tross nye regler og lover – det aller viktigste er at kommunene står imot presset fra kapitalsterke og aggressive utbyggere, som til nå ikke har latt seg stoppe av en restriktiv strandsonopolitikk.